

1

Спогади
жителів села
Берестівка в
воєнний період
1941-1945 рр

Пам'ять – нескінченна книга, в якій записано все: і життя людини, і життя країни. Та багато сторінок у нашу історію вписано кривавим і чорним. Особливо вражаючі сторінки, де смертельним шрифтом вкарбовано слово – війна. Дорогою ціною заплатив український народ за участь у найстрашнішій за всю світову історію війні 1941-1945 рр., не щезне з пам'яті людської, не піде в забуття великий подвиг і велика трагедія нашого народу – його битва, його перемога над фашистами. Можна по-різному ставитися до Великої Вітчизняної війни, по-різному її називати, але ж хіба можна забути тих, хто поліг у боях, хто віддав своє життя для щастя інших.

3 липня 1941 р. жителі нашого району по-справжньому збагнули значення чорного слова «війна», гітлерівські загарбники окупували селище Володимирець, а згодом і весь район. На території нашого району діяли загони бульбашів, очолювані Сизоном. Вони забирали від людей харчі, овець, свиней. Діяли і чимало партизанських загонів. Житель села Берестівки Карпач Василь Митрофанович пригадує, що велика битва партизанів і бульбашів відбулася у Трипутнях. Партизани перемогли бульбашів, а які залишилися, то розійшлися по групах. Група Сизона прийшла на Довговоллю, його могли вбити на Нивках але, прийшовши сюди, він сам застрелився.

За свідченням нашого односельця, Карпача Василя Митрофановича, німці жили в районі, в людей забирали все, а найбільше жорна.

Відразу після встановлення німецько-фашистської влади комендантом Володимирця Велесом видано наказ про переселення єврейських родин у гетто, територію якого без дозволу заборонялося залишати. А в серпні 1942 р. більше двох тисяч жителів гетто було зігнано на околицю селища в урочище Смолярне і по-звірячому вбито.

Житель с. Берестівки Карпач Петро Лазарович був свідком того, як в нашому лісі (Дубині) вбивали євреїв:

«Бачив на власні очі як приганяли людей, роздягали, знущалися, клали одне на одного, а потім стріляли в голови... Пам'ятаю і жида Нихеля, який, стоячи на краю ями, зумів вискочити і втекти в ліс. Довго по йому стріляли, але Нихелю вдалося втекти в Жовкинi. А через деякий час виїхав і до Ізраїлю».

Під час війни на території нашого району діяли загони, які виступали не лише проти нацистів і радянських партизанів, а й ув'язнювались у жорстокий конфлікт з поляками. Розпалювання, провокування міжнаціональної ворожнечі були одним із методів ведення війни гітлерівцями. Як польські, так і українські загони брали участь у поголівній бойні. Так, взимку 1942 р. підрозділами УПА було знищено понад 250 чол. у польській колонії Паросля, що в 16-ти км від Володимирця.

Батейко Дементій Якимович, мешканець нашого села, ось як згадував про ті жахливі події: «На возі у мене сиділо два німця, коли ми сюди приїхали, то я побачив дуже багато порубаних поляків. Німці пішли по селу, а коли бульбаші почали стріляти, то німці втікали. Згадую, як у моєму задньому колесі 3 спиці перебили, а потім мною прикривалися німці... Тоді німці втекли у Володимирець, а поляків звозили хоронити».

Великою бідою для нашого народу були облави на молодь для відправки на примусові роботи до Німеччини. Так у перші дні окупації з селища Володимирець було відправлено 38 чоловік, з усього району було вивезено на примусові роботи більше тисячі громадян. Жителька

с. Берестівки, Шишка Одарка Климівна, ось як згадує це: «Нас, дуже молодих дівчат і хлопців везли кіньми, потім машинами до товарних поїздів, а там по 5 чоловік заганяли у вагони та везли, як худобу».

І земля українська, і люди стогнали під кованим чоботом фашистського звіра. Не міг терпіти наш край такої наруги. Страшним був гнів народу. І малі, і старі переповнювалися ненавистю, йшли в партизани, створювали підпільні осередки. Багато жителів і нашого району перебувало у партизанських з'єднаннях Б. Бегми, С. Ковпака,

О. Федорова, Д. Медведєва. Жителі сіл, поблизу яких діяли партизани, всіляко допомагали їм харчуванням, одягом. Розлючені фашисти посилювали розправи над місцевим населенням, тому було й спалено багато сіл Володимиреччини.

Багато горя й страхітливих втрат принесло Україні лихоліття світової війни. Наш край зазнав більше руйнувань, ніж будь-яка інша країна Європи. На жаль, гіркою була доля і нашого села Берестівки.

Наше село, оточене лісами і болотами, пережило непростий час в роки війни. Ліси стали прихистком і для радянських партизанів, і для українських повстанців. На території нашого краю діяли загони «бульбівців». В село посланці «партизанки» здебільшого навідувалися вночі. Вимагали харчі, одяг, коней, волів. Селяни мовчки виконували вказівки гостей, не цікавилися хто вони і звідки. За таку цікавість можна було поплатитися життям. Особливо тривожно в селі стало в 1944 році, після визволення від німців. В цей час спробували провести мобілізацію повстанці, проводить мобілізацію радянська влада. На фронт відправили Карпача Петра Лазаровича, Ясинського Устима Родіоновича, Дацького Андрія Миколайовича, Батейка Дементія Якимовича, Вищишиного Юхима Лук'яновича. Багатьох мобілізували на відбудову господарства, в

основному на відбудову шахт Донбасу (Романчук Онуфрій, Карпач Тиміш, Качинський Никон).

Все далі й далі відходять грізні роки Великої Вітчизняної війни, але ніколи не згасне пам'ять про всіх тих, хто, не задумуючись, віддав своє життя в ім'я свободи. У наших серцях ніколи не згасне пам'ять про тих, хто боронив свій отчий край; про ветеранів Великої Вітчизняної війни: Карпача Петра Лазаровича, Ясинського Устима Родіоновича, Дацького Андрія Миколайовича, Батейко Дементія Якимовича, Ващишина Юхима Лук'яновича, Карпача Василя Митрофановича, Дацького Василя Никоноровича.

Пам'ять пульсує, як жива душа роду, і доки б'ється цей пульс, доки ми пам'ятаємо страшні лихоліття війни, доти ми будемо завдячувати мирним небом над головою тим людям, хто воював на фронтах Великої Вітчизняної війни. Хтось не повернувся... А ось Карпач Василь Митрофанович – один із тих, кому дав Бог дожити до наших мирних буднів і згадує зі слізьми на очах криваві сторінки війни.

Про ветеранів Великої Вітчизняної війни ми постійно згадуємо на уроках історії, виховних заходах, зустрічах школярів з ветеранами. А Карпач Василь Митрофанович частий гість у нашій школі. Сором'язлива ця людина, але має багато бойових заслуг: це зірка Великої Вітчизняної війни, медаль «За відвагу», медаль «Захиснику Вітчизни»...

Перемога у Великій Вітчизняній війні –

це свято не затьмарити в віках.

В цей день нестимуть люди завжди квіти.

Не обміліє пам'яті ріка –

В серцях нащадків буде жити.

Вічно жити!

